

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
« 21 » « 01 » 2019р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГРИ НА СПЕЦІАЛЬНОМУ
ІНСТРУМЕНТІ. Струнні інструменти.

для студентів
Спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
(Інструментальне виконавство)
Освітнього рівня: перший (бакалаврський)
Освітньої програми
025.00.04 Інструментальне виконавство
(оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

Київ – 2019

Розробник: Василевич Марта Олексіївна, викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності

Викладач: Василевич Марта Олексіївна, викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

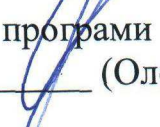
Протокол від 05.12. 2018 року № 13

Завідувач кафедри (Т. Б. Каблова)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

___ . ___ . 2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи) (Олексюк О. М.)
(підпис)

Робочу програму перевірено

___ . ___ . 2019 р.

Заступник директора (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__» __ 20__ р.,
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__» __ 20__ р.,
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__» __ 20__ р.,
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «__» __ 20__ р.,
(підпис) (ПБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	<i>обов'язкова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>
Загальний обсяг кредитів/ годин	<i>8/240</i>
Курс	<i>2</i>
Семестр	<i>4</i>
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>3</i>
Обсяг кредитів	<i>2</i>
Обсяг годин, у тому числі:	<i>60</i>
Аудиторні	<i>28 години</i>
Модульний контроль	<i>4 години</i>
Семестровий контроль	
Самостійна робота	<i>28 години</i>
Форма семестрового контролю	-

. Мета навчальної дисципліни

Дисципліна «Методика викладання гри на музичному інструменті. Струнні інструменти» входить до курсу спеціальних дисциплін. Зміст курсу втілює основні педагогічні напрацювання у галузі викладання гри на скрипці, висвітлює провідні методики зарубіжної та української скрипкових шкіл та містить такі складові: *теоретична* (реалізується у ході лекційних занять); *практична* (здійснюється в ході аудиторних занять в процесі практичного відпрацювання окремих методичних тем); *самостійна робота студентів* (реалізується в конкретних завданнях для самостійного опрацювання у домашніх заняттях).

Метою курсу є опанування знань методики викладання гри на скрипці у початкових дитячих музичних закладах.

Завдання курсу: формування та розвиток виконавських навичок; засвоєння теоретичного матеріалу, потрібного для володіння інструментом; опанування студентами різних форм і методів індивідуальної та самостійної роботи; формування музично-педагогічної майстерності майбутніх учителів та вихованні їхніх творчих здібностей.

Методи роботи курсу «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (струнні інструменти)» обираються відповідно до учбової теми і залежать від конкретних музичних творів кожного студента.

Форми роботи – лекційні, семінарські, практичні заняття, самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – аудіо-, відеоматеріали, підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації і вказівки.

Формою контролю знань та вмінь студентів з курсу «Методика викладання гри на спеціальному інструменті (струнні інструменти)» є модульна контрольна робота (4 семестр), залік (5 семестр), екзамен (6 семестр).

Протягом проходження даного курсу у студентів мають бути сформовані наступні **програмні компетентності**: загальні та фахові (спеціальні).

Інтегральна (здатність до розв'язання спеціалізованих практичних завдань із застосуванням художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства)

Загальні

Світоглядна (розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професійної діяльності). *Комунікативна* (здатність до міжособистісного спілкування та взаємодії, до емоційної стабільності, толерантності. Здатність працювати в команді). *Інформаційна* (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань). *Науково-дослідницька* (здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-синтетичної діяльності). *Самоосвітня* (розуміти сутність і соціальну значущість своєї майбутньої професії, виявляти до неї стійкий інтерес; здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку).

Фахові (спеціальні)

Організаційна (здатність планувати, організовувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів музичновиконавського та музично-освітнього процесу). *Музично-теоретична* (здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва). *Методична* (здатність оперативно застосовувати знання, вміння та навички у педагогічній роботі в процесі формування естетичних поглядів та художніх смаків; здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових спеціалізованих музичних навчальних закладах; здатність застосовувати традиційні та альтернативні інноваційні технології в процесі педагогічної діяльності; здатність впроваджувати новітні концепції у сфері музичного виконавства, музикознавства, музичної педагогіки та свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями). *Просвітницька* (здатність

до культурно-освітньої та просвітницької діяльності в умовах сценічного виступу)

Програмні результати навчання

–Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері інструментального виконавства та музичної педагогіки. Здатність демонструвати емоційний інтелект, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

–Здатність використовувати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва у фаховій виконавській та педагогічній діяльності.

–Здатність застосовувати теоретичні знання та навички в процесі педагогічної діяльності, використовувати базові методи та прийоми викладання гри на інструменті.

Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Видатних педагогів скрипкової школи та їх виконавські концепції;
- Основні методики подолання виконавських проблем;
- Особливості роботи з різними музичними жанрами та формами;
- власні індивідуальні недоліки і шляхи їх усунення.

вміти:

- розкривати понятійний апарат сучасної теорії та застосовувати теоретичні знання у практичній роботі;
- самостійно працювати з авторським текстом; розуміти змістовий контекст твору;
- володіти системою засобів та методів педагогічного впливу;
- робити порівняльний аналіз інтерпретації; володіти майстерністю аргументації, узагальнення та викладу методичного матеріалу.

3. Результати навчання за дисципліною:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- знати, спиратися і розвивати досвід та кращі традиції вітчизняної і світової скрипкової педагогіки;
- застосовувати теоретичні знання та навички в процесі педагогічної діяльності, використовувати базові методи та прийоми викладання гри на інструменті;
- мати здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері інструментального виконавства та музичної педагогіки;
- уміти реалізувати свої творчі напрацювання у концертно-сценічній та педагогічній діяльності;
- вільно володіти музичним інструментом, уміти використовувати його у концертно-виконавській та педагогічній діяльності;
- бути готовим до планування й організації виконавського та педагогічного процесу, концертних програм і культурно-мистецьких проєктів;

- демонструвати емоційний інтелект, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань;

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Музичний слух. Звуковидобування. Інтоніяція.							
Тема 1. Роль внутрішнього слуху у виконавському мистецтві. Звуковидобування як матеріальна основа виконавського мистецтва. Значення інтонації у смичковому виконавстві.	12	2		4			6
Тема 2. Ритм, метр, темп. Фразування – один з найдієвіших засобів інтерпретації авторського задуму (динаміка, тембр, специфічні скрипкові засоби фразування).	16	2	2	4			8
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	2	8			14
Змістовий модуль 2. Специфіка і методи формування постановки скрипаля.							
Тема 1. Постановка правої руки. Штрихова техніка.	12	2		4			6
Тема 2. Постановка лівої руки. Зміна позицій. Вібрація. Аплікатура.	16	2	2	4			8
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	2	8			14
Усього за IV семестр	60	8	4	16			28

**5. Програма навчальної дисципліни
Методика викладання гри на спеціальному інструменті.
Скрипка.**

**Змістовий модуль I (II курс, IV семестр)
Музичний слух. Звуковидобування. Інтенація.**

Тема 1.1. Роль внутрішнього слуху у виконавському мистецтві. Звуковидобування як матеріальна основа виконавського мистецтва. Значення інтонації у смичковому виконавстві.

Основна література: 1, 3-5.

Додаткова література: 3-5, 7-10.

Тема 1.2. Ритм, метр, темп. Фразування – один з найбільш дієвих засобів інтерпретації авторського задуму (динаміка, тембр, специфічні скрипкові засоби фразування).

Основна література: 1, 3-5.

Додаткова література: 3, 6 – 8, 10.

**Змістовий модуль II (II курс, IV семестр)
Специфіка і методи формування постановки скрипаля.**

Тема 2.1. Постановка правої руки. Штрихова техніка.

Основна література: 1, 3-5.

Додаткова література: 2, 3, 7, 8, 10, 11.

Тема 2. 2. Постановка лівої руки. Зміна позицій. Вібрація. Аплікатура.

Основна література: 1, 3-5.

Додаткова література: 1, 2, 3, 7, 8, 10, 12

План семінарських занять:

Заняття 1 (2 год.)

- Методи розвитку музичного слуху.
- Методика роботи над інтонацією.
- Типові метро-ритмічні помилки.

Основна література: 1, 3-5.

Додаткова література: 3-5, 7-10.

Заняття 2 (2 год.)

- Історія розвитку скрипкової постановки.
- Музично-художня виразність штрихів.
- Способи вивчення та виправлення вібрації.

Основна література: 1, 3-5.

Додаткова література: 1, 2, 3, 7, 8, 10, 12.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	к- за Максимальна сть балів одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	4	4	4	4
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	10	4	40	4	40
Лабораторна робота	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ					
Разом		-	92	-	92

6.2. Самостійна робота студента (28 год.)

1. Самостійне опрацювання студентами науково-педагогічної літератури.
2. Ознайомлення з навчальними посібниками, підручниками тощо.
3. Самостійний пошук інформації в мережі Інтернет.
4. Робота з відповідним нотним матеріалом.
5. Практичне відтворення на інструменті матеріалу, що вивчається.

Завдання для самостійної роботи студента

№ теми	Зміст завдання	К-сть год.	Література	Академічний контроль	Бали (лекц.+ сем.)
1.1	Робота з вправами на розвиток внутрішнього слуху. Аналіз факторів звуковидобування у зв'язку з динамікою звука	6	Осн. літ-ра: 1, 3-5. Додаткова літ-ра: 3-5, 7-10	Контроль на семінарському занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
1.2	Реалізація принципу стабільності інтонації під час виконання гам. Виховання художнього ритму. Розкриття тембрових барв. Робота над правильним фразуванням.	8	Осн. літ-ра: 1, 3-5. Додаткова літ-ра: : 3-5, 7-10	Контроль на семінарському занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
2.1	Прослідковування різних етапів розвитку скрипкової постановки. Робота над музично-художньою виразністю штрихів	6	Осн. літ-ра: 1, 3-5. Додаткова літ-ра: : 2, 3, 7, 8, 10, 11	Контроль на семінарському занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
2.2	Типи переходів у позиції. Зміни позицій. Особливості розвитку вібрації. Способи вивчення та виправлення вібрації.	8	Основна література: 1, 3-5. Додаткова література: 2, 3, 7, 8, 10, 11	Контроль на семінарському занятті (повідомлення, відтворення у практичній діяльності)	5
	Усього	28			20

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль		Критерії оцінювання	Бали
Модульний контроль 1			
Тема 1.	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо.	Знання теми у повному обсязі- 4 Знання відповідного методичного матеріалу – 4 Володіння потрібною термінологією - 2	10
Тема 2.	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо.	Знання теми у повному обсязі- 6 Знання відповідного методичного матеріалу – 6 Володіння потрібною термінологією - 3	15
Максимальна кількість балів			25
Модульний контроль 2			
Тема 1.	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо.	Знання теми у повному обсязі- 5 Знання відповідного методичного матеріалу – 5 Володіння потрібною термінологією - 2	12
Тема 2.	Індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо.	Знання теми у повному обсязі- 5 Знання відповідного методичного матеріалу – 5 Володіння потрібною термінологією - 3	13
Максимальна кількість балів			25

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100 – 90
Дуже добре	82 – 89
Добре	75 – 81
Задовільно	69 – 74
Достатньо	60 – 68
Незадовільно	0 – 59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом – 60 годин: аудиторних – 28 год. (лекційних – 8 год., практичних – 16 год., семінарських – 4 год.); модульний контроль – 4 год.; самостійна робота – 28 год.

IV семестр				
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Музичний слух. Звуковидобування. Інтонія.		Специфіка і методи формування постановки скрипаля.	
К-сть балів за модуль	92		92	
Заняття №	1-3	4-7		
Лекційні	2	2	2	2
Практичні	4	4	4	4
Семінари		2		2
Теми занять та кількість балів	<p>Тема 1.1. Роль внутрішнього слуху у виконавському мистецтві. Звуковидобування як матеріальна основа виконавського мистецтва. Значення інтонації у смичковому виконавстві. 1*1=1б. 1*2= 2 б./ 10*2=20 б</p>	<p>Тема 1.2 Ритм, метр, темп. Фразування – один з найбільш дієвих засобів інтерпретації авторського задуму (динаміка, тембр, специфічні скрипкові засоби фразування). 1*1=1б. 1*2= 2 б./ 10*2=20 б 1*1=1 б/ 10*1=10 б.</p>	<p>Тема 2.1 Постановка правої руки. Штрихова техніка. 1*1=1б. 1*2= 2 б./ 10*2=20 б</p>	<p>Тема 2.2 Постановка лівої руки. Зміна позицій. Вібрація. Аплікатура. 1*1=1б. 1*2= 2 б./ 10*2=20 б 1*1=1 б/ 10*1=10 б.</p>
Самостійна робота – к-сть балів	5	5	5	5
Види поточного контролю - МКР	25 б.		25 б.	
Усього	92		92	
Підсумковий	-			

контроль	
Коефіцієнт	Усього за період роботи 184 бали

8. Рекомендовані джерела

Основна література

1. Ауэр Л. Моя школа гри на скрипке. Интерпретация произведений скрипичной классики / Л.Ауэр. – М.: Музыка, 1965. - 272 с.
[Електронний ресурс] - <http://leaserang.weebly.com/blog/leopoljd-auer-moya-shkola-igri-na-skrinke>
2. Василевич М.О. Формування досвіду сценічної витримки виконавців-інструменталістів у системі професійної мистецької освіти // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття. – Матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: 2016. - 751 с.
3. Стеценко В. – Методика навчання гри на скрипці / В.Стеценко. – К.: Музична Україна, 1974. – Ч.І - 170 с.
4. Стеценко В. – Методика навчання гри на скрипці / В. Стеценко. - К.: Мистецтво, 1964. – Ч.ІІ - 154 с.
5. Янкелевич Ю. - Педагогическое наследие. - М.: Музыка. 1983. – 253с. – [Електронний ресурс] - <http://listid.ru/item/804447>

Додаткова література

1. Агарков О. – Вибрато в игре на скрипке / О. Агарков. М.: Музгиз, 1956. – 156с.
2. Гуревич Л. – Скрипичные штрихи и аппликатура как средство интерпретации / Л. Гуревич. Л.: Музыка, 1988. – 165с.
3. Лесман И. Очерки по методике обучения игре на скрипке / И. Лесман. М.: Гос.муз.изд-во, 1964. - 272 с.
4. Майкапар С. – Музыкальный слух / С. Майкапар. Л.: 1915. – 87 с.
5. Мострас К. Интонация на скрипке / К.Мострас. М.: Музгиз,1948. -125 с.
6. Мострас К. Динамика в скрипичном искусстве / К.Мострас. М.: Музгиз,1956. – 169 с.
7. Очерки по методике обучения игре на скрипке: Вопросы техники левой руки скрипача: Сб.статей. Учебное пособие для музыкальных училищ и консерваторий / под ред. М.С.Блока. – М.: Музиздат, 1960, - 203 с.
8. Вопросы скрипичного исполнительства и педагогики: Сб. статей. Сост. С.Сапожников.- М.: Музыка, 1968. – 148 с.
9. Стеценко В. – Закономірності інтонування на скрипці / В. Стеценко. – К.: Музична Україна, 1977. – 61 с.
- 10.Флеш К. – Искусство скрипичной игры / К. Флеш. – М.: Музыка, 1964. – 218 с.
- 11.Ширинский А. – Штриховая техника скрипача / А. Ширинский. – М.: Музыка, 1983. – 102 с.
12. Ямпольский И. – Основы скрипичной аппликатуры / И. Ямпольский. – М.: Музгиз, 1955. – 147 с.

